

Lunds Universitet
Institutionen för psykologi

ÄR HUMANISTER MINDRE FÖRDOMSFULLA ÄN NORMATIVISTER?

Psykologi (41-60 p)
VT 2003
Anna Felé

Handledare: Bert Westerlundh

Abstract

This study examined if humanists are less prejudiced than normativists, and if normativists are more socially controlled than humanists. Can social dominance and right-wing authoritarianism predict prejudices? Is there a correlation between racism, and homophobia in explicit questionnaire measures of prejudice? How does a new test based on association between liked and disliked categories function in relation to prejudice? Two questionnaires were used as well as two Implicit Association Tests (IATs). 60 participants, 23 men and 37 women, mean age 19.5, took part. The results showed that humanists are as prejudiced as normativists. Social dominance and right-wing authoritarianism were not good at predicting prejudice. There existed generalized prejudice. The results from the explicit tests did not accord with the implicit tests. The latter showed strong implicit prejudice. In the discussion the need for more research on personality traits and prejudice was stressed.

Är humanister mindre fördomsfulla än normativister?

De flesta människor har antagligen någon gång i sitt liv upplevt fördomsfullhet. Stangor (2000) menar att i ett allt mer mångkulturellt samhälle med olika levnadsvillkor, så tycks det som om människan har ett allt större behov av att fatta snabba beslut om sin omgivning. Inom den sociala kognitiva teorin är kategoriseringsprocessen ett välundersökt fenomen, som bland annat behandlas av Allport. Allport (1954) påpekar att det finns en hel del felkällor i vårt sätt att kategorisera vår omvärld. Människan använder sig av starkt förenklade och värderande uppfattningar, det vill säga stereotyper, av andra grupper och andra människor. Detta görs genom att tillskriva olika personer, händelser eller grupper en viss kategoritillhörighet. Genom att snabbt kunna fatta beslut om andra människor sparar individer på sina egna kognitiva resurser, tyvärr leder denna snabba tolkningsprocess ibland till förhastade beslut samt felaktiga generaliseringar.

Allport (1954) var den första som systematiskt presenterade fenomenet ”generaliserad fördomsfullhet”. Vilket kortfattat kan beskrivas så här; tala med en fördomsfull individ, och det kommer fram att denne är fördomsfull mot invandrare, mot homosexuella, mot handikappade och dessutom har en låg uppfattning om kvinnor. Fördomsfullhet tenderar att vara generell. I denna undersökning används associationer mellan kategorier som bas för ett mått på generaliserad fördom för första gången. Det är ett implicit eller omedvetet mått, och senare kommer att redogöras för relationen mellan medveten och omedveten fördomar. Eftersom fördomar är så generella är det intressant att relatera fördomsfullhet till breda personlighetsdrag. Det är även något som kommer att göras i denna studie. Så den övergripande frågeställningen gäller generaliserad fördomsfullhet och hur den relaterar till dispositioner av typen allmän affektiv inställning till människor eller tendens att se folk i termer av högre och lägre grupper med olika värde.

Stereotyper, attityder och fördomar

Kunda (1999) anser att stereotyper skall definieras som kognitiva strukturer som innehåller människans kunskaper, övertygelser och förväntningar om olika sociala grupper. Stereotyper utgör grunden för fördomar. Fördomar i sin tur består, liksom stereotyper, av sociala kategoriseringar och trosuppfattningar rörande olika grupper i samhället. Fördomar inkluderar också någon form av attityd gentemot dessa grupper. Attityder är således enligt Greenwald och Banaji (1995) människans inställning till något och kan liksom stereotyper vara medvetna som

omedvetna i en grupp av människor. Attityder är enligt Kunda (1999) värderade reaktioner lagrade i långtidsminnet och de kan rikta sig emot objekt och olika kategorier samt är av känslomässig art.

Begreppen stereotyp, attityd och fördomar har en lång och väletablerad historia inom den socialt kognitiva forskningen, (Bargh, Chaiken, Govender, & Pratto, 1992; Greenwald & Banaji, 1995; Greenwald et al., 1998; Maas, Castelli, & Arcuri, 2000). Sedan 1930-talet har forskningen så småningom antagit att attityder och fördomar helt eller delvis fungerar på ett medvetet plan och forskningen kom så småningom fram till att attityder korrelerar med beteendet endast om individen är medveten om att de passar i situationen. Detta syns tydligt inte minst i det sätt på vilket man konceptualiserat och mätt dessa fenomen. Självrapporten, vilken kräver medveten introspektion från deltagaren, var det dominerande mätinstrumentet. Det var inte förrän på 1980-talet som forskningen började lägga tyngdpunkten på implicit social kognition. Då kunde det påvisas hur attityder och fördomar fungerar på ett omedvetet, automatiskt sätt och att de kan fungera som prediktorer för beteende, med andra ord, att de kan påverka människans beteende även om denne inte är medveten om denna påverkan (för en översikt, se Fazio & Olson, 2002).

Ett välkänt instrument för att mäta omedvetna associationer mellan kategori och värdering är Implicit Association Test. Idén är att det går fortare att lösa en kategoriseringsuppgift när svarsalternativen kategori (t ex svensk- utländsk) och värdering (t ex positiv – negativ) passar ihop (svensk – positiv) än när de inte gör det (svensk – negativ). Testet bygger på Greenwald et al. (1998) teori, kallad Unified theory, baserad på de viktigaste konsistensteorierna från 1950-talet, och som handlar om omedvetna attityder. Denna teori försöker sammanfoga social kognitionens viktigaste begrepp i en gemensam struktur, kallad social kunskapsstruktur. Social kunskap är kunskap om personer (inklusive självet) och grupper samt antas inom social kognitionspsykologi ha en associativ struktur. En associativ social kunskapsstruktur är en semantisk struktur, i vilken elementen är förenade med associationer av olika styrka. Principerna om självet i centrum, negativ och positiv valens samt självförtroende (i form av positiv värdering av självet) bildar grundvalar i den moderna socialpsykologin. Unified theory förenar dessa principer för att samla de viktigaste social kognitionsbegreppen självkoncept, självförtroende, stereotyp och attityd i ett gemensamt nätverk (Greenwald et al., 1998).

Denna teori ligger i linje med Hamilton och Giffords (1976) forskning. Denna förespråkar att stereotyper hjälper människan att definiera sin egen sociala identitet. Att tillhöra en grupp av

människor, så kallad in-grupp, är en viktig del av människans liv. Den grupp som människan ser som sin egen ses som utrustad med positiva egenskaper, vilket gör det enklare att tillskriva människor tillhörande en annan grupp, så kallad ut-grupp, mer negativa egenskaper påpekar Hamilton och Gifford (1976) vidare. Stangor och Schaller (1996) delar denna uppfattning genom att lyfta fram tanken om att stereotyper även bidrar till en individs egna sociala identitet, vilket är en viktig ingrediens för en människas självkänsla. Om en individs självbild är hotad, så tenderar denne att i större utsträckning använda sig av negativa stereotyper, detta för att återfå sin heder och en positiv självbild. Det samhälle som människan idag lever i, med allt fler öppna gränser och med allt fler sätt att kommunicera med andra grupper av människor gör det lättare att sprida språk och normer. Detta bidrar även till att vissa kulturers stereotypänkande sprids poängterat Stangor och Schaller (1996) vidare. Denna tanke om identitet och självkänsla delas av Tajfel och Forgas (1981) och presenteras i deras teorier om favorisering av den egna gruppen och därmed en starkare självkänsla och identitet.

Medvetna och omedvetna stereotypier och fördomar

Traditionell forskning inom området (Kunda, 1999) visar att det finns både explicita och implicita attityder. Människor kan därför påverkas av attityder som de inte själva är medvetna om att de bär på. Greenwald och Banaji (1995) menar att termen implicit-explicit ofta används för att beskriva en skillnad som omväxlande även benämns omedveten-medveten, indirekt-direkt och automatisk-kontrollerad. Termerna är väl förankrade, ursprungligen inom minnesforskningen. Stangor och Schallers (1996) forskning kring självet och självförtroendets samband med attityder visar att de spelar en viktig roll vid implicita attityder. Greenwald och Banaji (1995) lyfter fram att om ett objekt associeras till självet, så bedöms det på ett positivt sätt. Hur en individ bedömer andras kvaliteter, exempelvis homosexualitet, påverkas alltså av hur dessa kvaliteter är associerade till självet. "Implicit självförtroende är den introspektivt oidentifierade (eller felaktigt identifierade) effekten av självattityden på bedömning av självassocierade eller självdissocierade objekt" (Greenwald & Banaji, 1995, s. 11)

Kunda (1999) anser att en attityd innehåller känslomässiga värderingar och den kan aktiveras automatiskt utanför människans medvetna kontroll. Ju starkare association en individ har mellan en social kategori och sin automatiska värdering (positiv eller negativ) av denna, desto starkare är den implicita attityden gentemot den kategorin kompletterar Greenwald och Banaji (1995). Stangor (2000) delar denna uppfattning men lyfter fram att många av våra attityder är

kulturellt betingade, vilket betyder att de har ett bredare inflytande än det individuella. Allport (1954) poängterar att de överrenskommelser som finns inom en viss kultur/ grupp angående andra kulturer/ grupper beror ofta på att individer i en och samma kultur/ grupp ofta har en liknande kontakt med andra socialgruppers medlemmar. Allport (1954) menar att forskning visar att individer särskiljer sin egen grupp ifrån andra grupper. Attityderna kan både vara positiva och negativa. Men det är de negativa attityderna som oftast leder till problem i samhället, därför är de dessa som är intressantast att undersöka.

Relationen mellan medvetna och omedvetna attityder är ett särskilt kapitel. Den grundläggande idén var att det fanns en betydande överrensstämmelse, i enlighet med dual process theory. Överrensstämmelsen finns när den omedvetet aktiverade kategorin också blir medveten. Detta användes för att visa Implicit Association Tests, IATs, validitet i Greenwalds första studie (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998). Men forskning, framförallt med IAT, ledde till en motsatt slutsats, nämligen att medvetna och omedvetna attityder var helt olika, alltså dissocierade. På senare tid (Greenwald, Banaji, 1998) poängteras det att det finns en relation, men att den är komplicerad och bland annat beror på social önskvärdhet, attitydens ”accessibility” (det vill säga, hur tillgänglig den är) och en aktuell kognitiv elaborering av attityden (det vill säga, att individen just har tänkt ordentligt på saken).

Attityder och känslor

Ur Kundas (1999) resonemang om att stereotyper, attityder och fördomar innefattar en mänsklig och individuell känsla, emotion och affekt, kan härledas till Nathansons(1992) tankar. Nathanson (1992) definierar emotion som minnen och erfarenheter av olika händelser, känslor och affekter. Affekt beskriver Nathanson (1992) som den biologiska känsloupplevelse som finns hos alla människor, En affekt är enligt Nathansson (1992) ett känslotillstånd som en individ befinner sig i, de kan vara primitiva (exempelvis rädsla) eller sammansatta (exempelvis skam och rädsla). En individs fysiska kropp understryker hur individen känner och tänker, och affekter är därmed både psykologiska och fysiologiska. Tomkins (1987, citerad i de St Aubin, 1996) definierade affekter som muskelresponser lokaliserade i ansiktet, men som också ges uttryck i människans övriga kroppsspråk. Affekter är antingen accepterade eller oaccepterade av omvärlden påpekar Tomkins (1987, citerad i de St Aubin, 1996) vidare. Affekter kan maskeras, detta görs genom den socialisationsprocess som alla individer genomgår, denna process styrs av ett givet samhälles, kulturs eller en grupps olika normer över vad som är accepterat beteende eller

ej. Affekter är även universella påpekar Nathanson (1992) vidare, då de hjälper människan att kommunicera och interagera med andra människor. Affekter är primära för människans motivation till vidare handling. Ordet känsla används av psykoanalytikern Michael Franz Basch (1975, citerad i Nathanson, 1992) för att beskriva människans subjektiva medvetna och kognitiva känsla över att känna något inom kroppen. Denna subjektivt medvetna och kognitiva känsla är nödvändig för människans existens. Nathanson (1992) poängterar även att en känsla, emotion eller affekt aldrig kan omintetgöras, detta trots att vissa samhällen, kulturer eller grupper förbjuder dem.

Traditionell forskning (Nathansson, 1992) visar att en individs känslor, emotioner och affekter har blivit "triggade" gång på gång och genom denna trigging så har speciella scheman och skript över olika tillstånd och händelser skapats. Ett schema är enligt Piaget (1951, citerad i Havensköld, Risholm, & Mothander, 1997) ett relativt bestående psykiskt filter i vilket nuvarande erfarenheter passas in. Ett aktiverat schema styr hur vi reagerar på omvärlden. Havensköld, Risholm och Mothander (1997) diskuterar hur ett schema aktiveras och de är överens om att det alltid behövs ett stimuli, till exempel en ny upplevelse för att aktivera det. De scheman som aktiveras består av minnen och fantasier som är knutna till tidigare upplevelser av liknande slag. Med hjälp av redan etablerade scheman kan vi snabbt identifiera nya upplevelser och skapa nya tankar. När ett schema har bildats förändras det långsamt, det vill säga, människan använder sig hellre av gamla redan etablerade scheman än helt nya handlingsmönster. Havensköld, Risholm och Mothander (1997) klargör även begreppet skript. Ett skript består av samma delar som ett schema, men innehåller dessutom förväntningar om i vilken ordning och hur saker och ting går till. Skript är flera hoplänkade scheman, som till exempel, att gå på restaurang, födelsedagskalas eller läggdags. De innehåller information om hur vi skall handla i en given situation.

Det teoretiska synsätt som lyfts fram hos Nathanson (1992) samt Havensköld, Risholm och Mothander (1997) är förankrat i Tomkins teori om affektsystemet. Alf Nilsson, professor vid institutionen för tillämpad psykologi vid Lunds Universitet publicerade 1997 en artikel som klargör Tomkins affektteori. Nilsson (1997) presenterar affektsystemets nio grundelement, varför de är just nio lämnar inte Nilsson eller Tomkins något svar på mer än att forskningen måste vara öppna för fler eller färre. Grundelementen består av de "neutrala" affekterna förvåning-övertäckning. De "positiva" affekterna intresse-upphetsning, nöje-glädje. De "negativa" affekter som är universella vid fara/hot, fruktan-skräck, kval-pina, vrede-raseri, och de "negativa"

affekterna för reglering av intimitet-distans i objektrelationer, avsky, avsmak, skam-förödmjukelse. Tomkins (1979, citerad i Havensköld, Risholm, & Mothander, 1997) definierar kategorierna av affekt som nedärvda biologiska skript. Grundaffekterna utgör basen för individens alla psykiska upplevelser. Affekterna ger spädbarnet information om hur denne skall förhålla sig till sina upplevelser. Att sådan information kan utbytas mellan individer kan sägas vara en förutsättning för det intersubjektiva samspelet. Med hjälp av affektspråket kan individen således både läsa av sig själv och omvärldens reaktioner. Denna process har av Emde (1992, citerad i Havensköld, Risholm, & Mothander, 1997) beskrivits som en av de ursprungliga utvecklingskrafterna i människans historia.

Tomkins polaritetsteori

Westerlundh (2000) menar att Tomkins teori om emotioner täcker ett stort område med funktionella kontexter. Affektteorin presenterar de biologiska basemotionerna och deras funktion av att förstärka effekten (amplification) av stimuli. Tomkins scriptteori visar hur de funktionella emotionerna är socialiserade, med en signifikant mental affektbetoning (magnification) av vissa situationer. Människan söker situationer som bekräftar tidigare mentala scheman och skript. I de St. Aubins (1996) artikel presenteras Tomkins polaritetsteori som ett högre ordnat schema som representerar en global tolkning av den mänskliga varelsen. Polaritetsteorin fastställer attityder i många områden av livet, från tidig barnuppfostran tills döden träder in. De begrepp som Tomkins använder i polaritetsteorin är normativist och humanist, vilket framgår av Tomkins hemsida (www.behavior.net/orgs/ssti). Dessa begrepp/ ideologier interagerar världen över genom olika trosuppfattningar och värderingar av den mänskliga naturen. Humanism och normativism berör en människas världssyn, en given tro om den mänskliga naturen samt olika personliga värden. Denna världssyn och tro är rotad i undermedvetna emotionsscheman och skript som enligt Tomkins (*ibid*), utvecklats under livet.

På Tomkins hemsida (www.behavior.net/orgs/ssti) redogörs det för två huvudregler om hur personlighetstyperna humanist och normativist ser på människan som väsen. Den första regeln är att humanisten ser mänsklighetens natur som god i sig själv samt att mänskliga emotioner och impulser är bra och skall uppmuntras. Normativisten ser människans natur som dålig samt människans emotioner och impulser som elaka och något som skall kontrolleras. Den andra regeln är att humanisten har en öppen och accepterande attityd gentemot de flesta aspekter av mänsklig existens medan normativisten intar en kritisk ståndpunkt. Det leder till olika

beskrivningar av ett ”gott liv”. En humanistisk orientering ser “det goda livet” som psykologiskt rikt, okontrollerat och utan fördomsfullhet. Normativstens synsätt på ett gott liv innebär självkontroll och utvärdering av alla livserfarenheter. Detta leder till att normativister avböjer erfarenheter som inte går att utvärdera. Tomkins ursprungliga instrument reviderades och användes av de. St Aubin (1996), och svenska studier med denna skala har gjorts av Westerlundh (2000). Westerlundh fann att humanister är radikala och normativister är konservativa. Humanister i sin tur har mer empati medan normativister kräver kontroll av handlingar. Det finns även en skillnad i hur de olika polaritetpersonligheterna ser på andra människor. Humanister ser människan som god och normativister ser positivt på sig själva. Detta är alltså en interpersonellt orienterad, affektivt grundad personlighetsdimension som förefaller rimlig att koppla till fördomar.

Social dominansorientering

I de scheman och skript som används för att kategorisera en människas världsbild så har social dominansteorin (SDT) sina rötter. Denna teori är utvecklad av Sidanius och Pratto (2000). Teorin handlar bland annat om hur samhällen genom att skapa konsensus kring ideologier som främjar en grups överlägsenhet över andra grupper reducerar den egna gruppens interna konflikter. De ideologier som bibehåller ojämlikheter med en grups överlägsenhet över andra grupper, är de medel vilka vidare kan leda till diskriminering. Ofta nämns inom social dominansteorin “socialdarwinism” vilket innefattar att vissa människor inte är lika mycket värda som andra och därför inte bör ha samma positiva sociala värde. Den grundprincip som det ofta talas om inom social dominansteorin är social dominansorientering (SDO), vilket kortfattat betyder att människor som är mer socialt dominansorienterade än andra, föredrar hierarkiframjande ideologier och principer (Sidanius, Pratto, Stallworth, & Malle, 1994).

Social dominansorientering innebär således enligt Sidanius och Pratto et. al., (1994) att man föredrar ojämlikheter mellan social grupper. Det är ett uttryck för i vilken utsträckning man vill att ens egen in-grupp ska dominera över andra ut-grupper. Det har visat sig att män är mer socialt dominansorienterade än kvinnor. Detta ligger i linje med tidigare forskning på området, som bland annat visat att män har en mer uppskattande attityd till hierarkier, (Fiske, 2000, citerad i Pratto, Sidanius, Stallworth, & Malle, 2000). Lehtin och Tell (2000) påpekar att män har mer negativa attityder till homosexuella individer än vad kvinnor har. Män är även i genomsnitt mer positiva till etnisk diskriminering, rasism och kapitalism än vad kvinnor är menar Sidanius och

Pratto et al. (1994). Sam McFarland har forskat på detta område i USA och funnit att det finns tre stora personlighetsdrag som predicerar fördomsfullhet : Social dominans, right-wing authoritarianism och empati (Akrami, Ekehammar, & Araya, 2000). Empati har en negativ relation till fördomsfullhet. Social dominans är en av de variabler som används i denna studie, liksom right-wing authoritarianism. Den senare innebär försvar för traditionella värden och underkastelse under auktoriteter.

Flertalet studier har gjorts beträffande fördomsfullhet gentemot människor med olika etniskt ursprung bland annat Devine (1989, citerad i Dunton och Fazio, 1997). I Devines (1989) klassiska forskning användes the Modern Racism Scale (MRS, jämför Dunton och Fazio, 1997). I MRS kan individer med svag och stark rasfördom sorteras ut, de testas sedan med implicita mått. I Devines (1989) studie var det implicita måttet skattningar av en historia om en person ("Donald") och behandlingen omedvetet visade neutrala ord som var respektive inte var kopplade till svarta. Det visade sig att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan individer på det implicita måttet utan att alla svarade på omedvetna "svarta" ord med att aktivera sin stereotypi mot svarta amerikaner oavsett hur mycket medvetna fördomar individerna hade. Detta menade Devine, (1989) berodde på att alla människor genom sin socialisationsprocess har samma kunskaper om kulturella stereotyper som automatiskt aktiveras när individen stöter på en individ från en minoritetsgrupp. Devines (1989) sätt att skilja icke fördomsfulla och fördomsfulla ifrågasattes av Fazio och Dunton (1997). Fazio et al. (*ibid*) fann i eget bruk av MRS att den även mätte konservatism och att en icke fördomsfull person som konservativ fick ett högt rasismvärde. Dessutom ansåg de målet med undersökningen var att testa fördomar, detta ansåg Fazio et al. (1995; Kunda, 1999) var ett problem, då stereotyper undertrycks av en del av försökspersonerna. 1995 gjorde Fazio et al. en efterföljande studie till Devines (1989) studie. De skapade ett bildtest som skulle vara ett bättre implicit mått än de ord som Devine (1989) använt sig av. Resultaten indikerade att det fanns individuella skillnader mellan fördomsfria och fördomsfulla individer. Senare forskning har visat att Fazios et.als. (1997) mått på omedveten fördom relaterar till Modern Racism Scale, detta om social önskvärdeffekten kan kontrolleras. Dunton och Fazio (1997) har utvecklat ett mått för att mäta denna sociala önskvärde, närmre bestämt den introspektivt tillgängliga "impression management". Fazio hade alltså lyckats utveckla ett omedvetet mått som visade individuella skillnader. Detta arbete fortsattes av Greenwald och hans medarbetare. I denna studie kommer dels ett vanligt IAT som relaterar kategori (etnicitet) och

valens (positiv-negativ) att användas. Dels görs en modifikation. Eftersom fördomar är generella bör de vara associerade, och det undersöks direkt i modifikationen.

Homofobi

En intressant diskussion som lyfts fram av Greenwald och Banaji (1995) samt Cotten-Huston och Waite (2000) rör homofobi, attityder gentemot homosexuella. Dessa diskussioner är vanligt förekommande och handlar ofta om könsroller och de inställningar som finns till dessa. Många studier, som de ovan, har påvisat att män uttrycker fler homonegativa attityder än kvinnor, särskilt då det gäller homosexuella män. Det är mer kulturellt accepterat att män uttrycker homonegativitet än kvinnor. I samma studier har det även kunnat påvisas att män är mer traditionella i sina uppfattningar om homonegativitet än kvinnor. Det har även framställts att män har en mer traditionell uppfattning om maskulinitet än vad kvinnor har samt att ett sådant innehav av traditionella könsrollsattityder ofta samvarierar med homonegativitet. Enligt Herek (2000) verkar det som om den traditionella manliga könsrollen verkar uppmuntra till homonegativitet och då främst gentemot manliga homosexuella. Herek (2000) anser att detta beror på de starka sociala kopplingarna mellan maskulinitet och heterosexualitet, vilket skapar en stor social och psykologisk press på män att bekräfta sin maskulinitet. På det viset bevara de sin könsidentitet genom att avvisa det som inte anses maskulint, och det som anses förneka att mannen är viktig. Då kvinnor inte i lika stor utsträckning ser avvisande av homosexualitet som ett bevarande av könsidentiteten, upplever de inte samma press i att ha homonegativa attityder. De homonegativa attityderna hos män är enligt Pleck, Sonnenstein och Ku (1994) inte bara ett avståndstagande från homosexualitet, utan även en specifik del av antifemininiteten i den manliga rollen. I modern forskning har en homofobiskala utvecklats av Ekehammar och hans medarbetare (Ekehammar, Akrami, & Araya, 2000) för användning i Skandinavien. Tillsammans med rasism är homofobi en av de attityder som studeras i denna undersökning.

Hypoteser

Vid en genomgång av en del av den forskning och en del av de teorier som finns inom området av stereotyper, attityder, fördomar och personlighetstyper kan följande konstateras. Mycket forskning finns inom begreppen stereotyp, attityd och fördom. Individerna skiljer sig åt i hur de ser på andra socialgrupper beroende på den egna socialisationsprocessen. Människan använder sig av starkt förenklade och värderade uppfattningar, det vill säga stereotyper, av andra grupper och andra människor. Detta genom att tillskriva olika personer, händelser eller grupper

en viss kategoritillhörighet. Genom att snabbt kunna fatta beslut om andra människor sparar individer på sina egna kognitiva resurser. Detta kan göras både implicit och explicit, vilket ofta leder till felkällor i individers bedömning. Känslor har en avgörande roll i hur individer förhåller sig till sig själva och till andra individer genom olika scheman och skript. I social dominansteorin beskrivs tendenser att dela in människor hierarkiskt. Det kan också konstateras att det finns två olika ytterligheter av personligheter i polaritetsteorin, dessa är humanist och normativist med skilda åsikter om människans grundläggande natur som god eller ond. Huvudsakligen tycks den senare forskningen betona processen av hur olika individer kategoriserar sin omvärld genom in-grupp och ut-grupp, samt vikten av att bibehålla den egna positiva självbilden. Det som saknas inom forskningen är studier av individuella personlighetskillnader och en redogörelse för individers grundsyn på människan och hur denna påverkar fördomar.

Syftet med föreliggande studie blir således att undersöka om humanister är mindre fördomsfulla än normativister och normativister mer socialt kontrollerade än humanister? Är social dominans och right-wing authoritarianism prediktorer för fördomsfullhet? Det vill säga, finns det ett positivt samband mellan kategorierna social dominans, right-wing authoritarianism, rasism och homofobi vid explicit mätning med frågeformulär? Speglar de implicita kategoritesten något som även framkommer i de explicita testen? Och hur fungerar det nya måttet som är baserat inte på värdering av ett objekt utan på association mellan skilda objekt för fördom? Det finns alltså fyra huvudfrågor i denna undersökning. Den metod som kommer att användas för att få svar på ovanstående frågeställningar är en korrelationsstudie med Implicit Association Test som mäter implicita fördomar, då detta test är väl beprövat i tidigare forskning, samt ett frågeformulär som mäter explicita fördomar men som också fastställer personlighetstyperna humanist och normativist, utifrån tidigare väl beprövade skalor. Därjämte innehåller det mått på social dominans, authoritarianism och mått på undertryckande av fördom baserat på social önskvärdhet (Dunton & Fazio, 1997). Det förväntade resultatet bör utfalla att humanister är mindre fördomsfulla än normativister och att socialt dominanta och auktoritära är högt fördomsfulla. De implicita måtten förväntas visa på fördom. Särskilt det nya kategoritestet kan vara relaterat till personlighetsdimensionerna. Resultaten kan modifieras av social önskvärdhet, vilket också kommer att undersökas.

Metod

Försökspersoner

Antalet försökspersoner var 60 varav 23 män och 37 kvinnor. Åldersintervallet var mellan 15 och 40 år, med en medelålder på 19,5 år. Urvalsgruppen var gymnasieelever och universitetsstudenter. Muntligt förfrågade dels via ombud, dels personligen. Någon belöning har inte tilldelats försökspersonerna. Samtliga försökspersoner ställde sig villiga till att medverka. Inget bortfall förekom. Urvalet av försökspersoner är baserat på ett tillfällighets och tillgänglighets urval.

Material

Undersökningsmaterialet bestod av fyra deltest. Det första var ett kategori IAT, designat efter Greenwalds (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998) IAT-metod som avsåg att mäta implicita fördomar, sedan ett frågeformulär som mätte explicita fördomar och relaterade variabler, sedan ett valens IAT avsett att mäta implicita fördomar, även det designat efter Greenwalds (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998) IAT-metod och avslutningsvis ett frågeformulär som mätte right-wing authoritarianism. IAT-testen bestod av 7 delar, varav 5 var övningsdelar. IAT utfördes på Dell datorer med Windows XP Home Edition i programmet Inquisit med uppdateringshastighet på 60 hertz.

Det första deltestet var ett kategori IAT som avsåg att mäta skillnader i implicita attityder gällande rasism och homofobi. Olika ord som presenterades ett och ett på mitten av dataskärmen skulle i det första testet kategoriseras under rubrikerna "HOMO" eller "HETERO" genom att trycka på "d" eller "k" tangenten. I en annan sorteringsuppgift skulle försökspersonerna klassificera namn efter om namnet är antingen "SVENSK" eller "UTLÄNSK". IAT-effekten mättes i kombinationen av dessa uppgifter. Den studerades som skillnaden i reaktionstid mellan svensk/hetero+utländsk/homo jämfört med svensk/homo+utländsk/hetero. Gemensamt för bägge testen var att ett rött "X" visades mitt på skärmen om försökspersonen tryckte fel. Ordningen på uppgifterna balanseras automatiskt över försökspersoner av programmet.

Det andra deltestet var ett frågeformulär (se bil 1). Detta test avsåg att mäta explicita attityder gentemot personer med invandrarbakgrund och homosexuella individer samt att fastställa normativism och humanism enligt Tomkins teori. Det innehöll också skalor som mäter orsaksvariabler till fördom. Skattningsskalorna var graderade i ett sjugradigt Likertformat. Där nummer ett stod för "instämmer inte alls" och nummer sju för "instämmer helt". Frågeformuläret

utarbetades och sammanställdes av författaren och innehöll dels en svensk version av de St. Aubins (1996) humanism-normativismskala, dels skalor på modern och klassisk rasism (Akrami, Ekehammar, & Araya, 2000). Därjämte icke publicerade svenska versioner av skalor på allmän, manlig och kvinnlig homofobi, social dominansorientering (Sidanius & Pratto, 2000) och Dunton och Fazios (1997) skala för social önskvärdhet vid besvarandet av fördomsfrågor. De olika skalorna blandades slumpmässigt och blev en och samma testapparat med 157 frågor. Detta för att minska tydligheten i vad testet avsåg att mäta.

De frågor som ingick i Tomkins Polarity Scale för humanism var frågorna, 1,8,13,14,18,21,22,25,27,29,36,38,42,46,52,58,59,67,69,72,73,74,79,80,85,87,89,102,104,110,111,112,114,121,122,128,138,144 och 153. De frågor som ingick i Tomkins Polarity Scale för normativism var följande frågor, 4,7,9,19,20,26,28,35,37,41,43,44,45,47,53,54,60,61,68,70,71,75,76,77,78,81,83,84,86,88,96,103,105,113,115,123,127,145,146,147,148 och 149. Homofobifrågorna representerades av följande frågor, 2,5,6,15,16,17,30,31,32 och 39 (allmän homofobi) 48,49,55,56,62,63,64,82 och 101 (kvinnor), 119,120,129,139,140,151,152,154,155,156 och 157 (män). Klassisk rasism mättes på följande frågor, 99,100,106,107,108,109,116 och 117. Modern rasism på följande, 90,91,92,93,94,95 och 98. Social dominans återfanns på följande frågor, 3,10,11,12,23,24,33,34,40,57,65 och 66. Dunton och Fazios skala representerades med frågorna, 118,124,125,126,130,131,132,133,134,135,136,137,141,142 och 143.

På frågorna nummer 50 till och med 117 samt frågorna 6,15,16,17,32,39 representerar ett högt värde en omvänd explicit attityd varför dessa skalor vändes vid summeringen. Detta innebar till exempelvis att de försökspersoner som svarat en etta på dessa skattningsskalor erhöll sju poäng i summeringen. På resterande frågor representerar ett högt värde en attityd i skalans riktning (höga värden – hög fördom, och så vidare).

Den tredje deltestet var ett valens IAT som avsåg att mäta implicita attityder till svenskar versus invandrare. I varje kategoriseringsuppgift visades ett ord eller en bild mitt på skärmen. Försökspersonernas uppgift var att sortera orden och bilderna i rätt kategori genom att trycka på antingen ”d” tangenten eller ”k” tangenten. I den ena sorteringsuppgiften skulle försökspersonerna klassificera olika bilder av ansikten som antingen ”SVENSKT” eller ”UTLÄNDSKT”. I den andra sorteringsuppgiften skulle olika ord sorteras som antingen ”POSITIVT” eller ”NEGATIVT”. Även i detta IAT visades ett rött ”X” mitt på dataskärmen om

fel gjordes. Måttet byggde på kombination av uppgifterna och gällde reaktionstid på svenskt/positivt – utländskt/negativt i förhållande till reaktionstid på utländskt/positivt – svenskt/negativt.

Den fjärde och sista delen av testningen var att besvara ytterligare ett frågeformulär på 16 påståenden som avsåg att mäta *right-wing authoritarianism*. Skalan var graderad i sju gradigt Likertformat där rutan längst till vänster stod för ”Mycket negativt” och rutan längst till höger stod för ”mycket positivt” (se bil 2).

Procedur

En muntlig förfrågan gjordes till en gymnasieskola där studierektor fick ta ställning till deltagande i undersökningen. Målsmans tillåtelse söktes för de försökspersoner som var under 18 år. De universitetsstuderade som deltog i testet tillfrågades också muntligt. Testerna utfördes i ett och samma laboratorium. Försökspersonerna valdes utifrån tillfällighets- och tillgänglighetsurval

Försökspersonerna informerades inte innan testet om vad som var avsett att mäta.

Försökspersonerna erhöll en kort redovisning av enkäten och hur denna skulle fyllas i, samt fick själva läsa instruktioner över IAT testen på dataskärmen innan testning. Försökspersonerna blev informerade om hur sammanställningen av materialet skulle analyseras, det vill säga, i statistiska tabeller vilket gör det omöjligt att peka ut enskilda individer i undersökningen.

Försökspersonerna informerades om att de när som helst under undersökningen kunde välja att avbryta sitt deltagande, samt att all information på enkäterna skulle behandlas anonymt. Efter testningen erhöll försökspersonerna information om vad studien avsåg att mäta, samt hur tillgång till det färdiga materialet skulle ske.

Försökspersonerna testades nio stycken åt gången på nio stycken Dell datorer. En testledare var närvarande vid samtliga tester. Försökspersonerna informerades om att deras deltagande var frivilligt, och att svaren var anonyma samt att feedback skulle ges i form av en uppsats som kunde tillhandahållas via Universitetet. Ingen av försökspersonerna avböjde dock medverkan. Vidare uppmanades försökspersonerna att ge så uppriktiga svar som möjligt. All information kring vad testbatteriet avsåg att mäta besvarades först efter att testningen var genomförd. Först fick alla försökspersonerna sitta ner vid varsin dator och göra en testversion av kategori IAT. Försökspersonerna fick gemensamt läsa information om IAT på data skärmen vilken gav instruktioner om hur svar skulle ges. Sedan fick försökspersonerna utföra testet på avsatt tid. Under testdelen med frågeformuläret fick försökspersonerna arbeta i egen takt fram tills nästa

IAT, där ny information åter gavs på dataskärmen. Testningen tog ungefär 50 minuter per försöksperson. Efter avslutat IAT fick försökspersonerna fylla i det avslutande frågeformuläret i egen takt och invänta de andra i gruppen. Efter avslutad testning, besvarades frågor kring testet av försöksledaren.

Design och statistisk analys

Syftet med föreliggande studie är att undersöka om humanister är mindre fördomsfulla än normativister och normativister mer socialt kontrollerade än humanister. Men även om social dominans och authoritarianism är prediktorer för fördomsfullhet. Det vill säga, finns det ett positivt samband mellan kategorierna social dominans, authoritarianism, rasism och homofobi vid explicit mätning med frågeformulär? Speglar de implicita kategoritesterna något som även framkommer i de explicita testen? Och fungerar det nya måttet som är baserat inte på värdering av ett objekt utan på association mellan skilda objekt för fördom?

För att undersöka eventuella könsskillnader gjordes oberoende t-test, den oberoende variabeln var kön och den beroende variabeln var den undersökta skalan. Oberoende t-test gjordes på samtliga skalor och på IAT-testen. Det gjordes även korrelationer över samtliga skalor och IAT test. För att erhålla kontroll över inlärnings- och ordningseffekter så gjordes en balansering av testerna. Detta sköttes automatiskt av apparaturen. IAT resultaten räknades ut i enlighet med Greenwalds (hemsidan för Greenwald, <http://faculty.washington.edu/agg/>) modell. Även i dessa test summerades försökspersonernas svar till mått, som sedan korrelerades med de övriga måtten. Samtliga beräkningar skedde i SPSS för Windows version 11.0.

Resultat

Först undersöktes reliabiliteten hos samtliga tester med Cronbachs alpha. Samtliga tester hade alphavärde mellan .5 och .8. Reliabiliteterna är alltså ofta låga, se tabell 1.

Tabell 1

Cronbachs alpha för de olika skalorna

Tomkins Humanist	.67	Social Dominans	.56
Tomkins Normativist	.77	Klassisk Rasism	.51
Allmän Homofobi	.66	Modern Rasism	.52
Kvinnlig Homofobi	.54	Fazio & Dunton	.64
Manlig Homofobi	.53	Authoritarianism	.63

Differensen mellan kvinnors och mäns medelvärden i de olika testen testades med oberoende t-test. Tomkins humanism visade en signifikant skillnad mellan män och kvinnor ($t(54) = 2.42$, $p < .05$). Männen var högre. De var också högre på modern rasism ($t(57) = 2.08$, $p < .05$). Inga andra signifikanta skillnader fanns, se tabell 2.

Tabell 2

Medelvärden och standardavvikelser på de olika skalorna för män och kvinnor

	Totalt		Män		Kvinnor	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Tomkins Humanist	149,55	29,64	160,95	25,21	142,17	30,28
Tomkins Normativist	211,41	24,79	207,18	24,32	214,00	25,05
Allmän Homofobi	39,54	6,58	37,95	5,00	40,48	7,25
Kvinnlig Homofobi	32,72	4,54	33,13	5,59	32,47	3,84
Manlig Homofobi	31,03	5,44	30,40	4,72	31,40	5,86
Social Dominans	56,91	7,49	57,90	7,96	56,30	7,24
Klassisk Rasism	22,93	6,28	23,09	5,24	22,83	6,90
Modern Rasism	29,15	12,19	33,31	16,10	26,6	8,44
Fazio & Dunton	69,38	11,88	66,86	9,84	70,89	12,84
Authoritariansim	67,33	9,12	68,78	10,23	66,41	8,35
Valens IAT, con.ms	-211,59	238,68	-235,64	184,21	196,64	268,39
Kategori IAT, con.ms	257,97	219,24	213,56	229,27	285,57	211,21

Den första hypotesen var att undersöka om humanism var mindre fördomsfull än normativism och normativism mer socialt kontrollerad än humanism (se tabell 3). Humanism hade signifikanta positiva samband med social dominans, right wing authoritarianism, och klassisk rasism. Normativism hade signifikanta positiva samband med allmän homofobi, Dunton och Fazios kontrollskala och right-wing authoritarianism. Det är inte så att humanisterna är mindre fördomsfulla. Däremot är det normativism som hör ihop med social kontroll enligt Dunton och Fazio. Eftersom humanism i denna studie är signifikant skilt mellan könen (män ligger högre) räknades partialkorrelationer med kön utpartialiserat för relationen mellan humanism och övriga variabler. Detta ändrade inte på någon punkt mönstret av signifikanta korrelationer.

Den andra hypotesen var att undersöka om social dominans och right-wing authoritarianism var prediktorer för fördomsfullhet. Social dominans korrelerade positivt och signifikant med modern rasism. Social dominans verkar alltså här bättre som förutsägare av fördomsfullhet, men relationerna är inte starka.

Den tredje hypotesen var att undersöka om det finns ett positivt samband mellan fördomstesten, det vill säga generaliserad fördom. Kvinnlig homofobi korrelerade signifikant positivt med manlig homofobi och klassisk rasism. Manlig homofobi korrelerade också positivt och signifikant med klassisk rasism. Det finns alltså tecken på generaliserad fördom.

Den fjärde hypotesen var att undersöka om de implicita testen speglar något som även framkommer i de explicita testen. IAT kommer i olika ordning för olika deltagare. Balanseringen sköts av dataprogrammet. Eftersom korrelationen mellan ordning och IATresultat är nära noll för alla mått har inte hänsyn till balansering tagits vid bearbetningen. Det fanns faktiskt en signifikant korrelation mellan den ologariterade IATdifferensen på valensIAT och humanism, $r = .31, p < .05$. Den betyder att humanism på detta mått går ihop med starkare implicit fördom. Men på de beräkningsmått som Greenwald rekommenderar, konventionell logariterad differens (conlog) och den nya algoritmen d-asis framkom inte några signifikanta samband med våra olika skalor.

Märkligt är att conlog och d-asis är nollkorrelerade på valensIAT, medan de har en stark positiv korrelation ($r = .81$) på kategoriIAT.

Däremot mäter testen omedveten fördom. Medelvärdet för kategoriIATs differens mellan villkoren var 257.97 med $SD = 219.24$. Medelvärdet för valensIATs differens var -211.59 med $SD = 238.68$. Dessa resultat visar på extremt stark implicit fördom. För kategoriIAT är $t(59) = 9.11, p < .00000$, Cohens $d = 2.38$. För valensIAT är $t(59) = -6.87, p < .00000$, Cohens $d = 1.80$. Dessa medelvärden och så vidare gäller de ologariterade IATvärdena.

Tabell 3

Korrelationer mellan de olika testen

	H	N	A.H	K.H	M.H	S	K.R	M.R	F&D	RWA	KCL	KDA	VCL	VDA
H	1													
N	.16	1												
A.H	.014	.36**	1											
K.H	.17	-.10	-.03	1										
M.H	-.01	.15	.08	.47**	1									
S	.40**	.13	.02	.16	-.17	1								
K.R	.31*	.05	-.18	.36**	.38**	.21	1							
M.R	.09	-.07	-.10	.21	.01	.27*	-.09	1						
F&D	.15	.32*	.22	.12	.20	-.01	.20	-.06	1					
RWA	.37**	.35*	-.14	.07	.00	.40**	.23	-.02	.16	1				
KCL	.44	-.12	.20	-.07	.02	-.11	-.14	-.20	.08	-.07	1			
KDA	-.11	-.06	.10	-.03	-.01	-.05	-.01	-.25	.06	-.04	.81**	1		
VCL	-.14	-.01	.05	.14	.07	.05	-.11	-.05	-.17	-.01	.17	.12	1	
VDA	-.25	-.14	.12	-.15	-.16	.07	-.14	-.01	.08	.06	-.05	.09	-.03	1

*= $p < 0.01$, ** = $p < 0.05$

En kontroll av inflytandet av social önskvärdhet gjordes genom att alla korrelationer räknades om med Dunton och Fazios test utpartialiserat. Detta ändrade inte på någon punkt mönstret av signifikanser i korrelationsmatrisen.

Diskussion

Syftet med denna undersökning var att undersöka om humanister är mindre fördomsfulla än normativister och om normativister är mer socialt kontrollerade än humanister. Kan det sägas att social dominans och authoritarianism är prediktorer för fördomsfullhet? I denna undersökning undersöktes det även om det fanns ett positivt samband mellan olika fördomsgrupper vid explicit mätning med frågeformulär? Finns det någon relation mellan de implicita kategoritester något som även framkommer i de explicita testen? Avslutningsvis undersöktes om den nya metoden kategoriAT som inte är baserat på värdering av ett objekt utan på association mellan skilda objekt för fördom gav meningsfulla resultat.

Resultaten av de explicita frågeformulären visade ett signifikant positivt samband mellan humanism och klassisk rasism, social dominans och right-wing authoritarianism. Normativism visade ett signifikant positivt samband med allmän homofobi, social önskvärdhet och right-wing authoritarianism.

Några tydliga mönster i föreliggande studie och det som skiljer resultaten ifrån Tomkins (1964; hemsidan för Tomkins. www.behavior.net/orgs/ssti) polaritetsteori är att normativism inte stod för den breda generella fördomsfullheten som förutspåddes utan istället snarare humanism. Humanism som i enlighet med Tomkins (*ibid*) polaritets teori antogs innebära en fördomsfri och accepterande attityd gentemot andra människor. Däremot ligger resultatet i linje med Tomkins (*ibid*) teori om normativisternas behov av att kontrollera och evaluera händelser, känslor och impulser, till skillnad ifrån humanisterna. En förklaring till resultatet kan vara att normativisterna till skillnad ifrån humanisterna har en större självkänedom tack vare sitt kontrollbehov. Normativism hade ett signifikant positivt samband med Dunton och Fazios (1997) skala om social önskvärdhet vilket kan styrka tanken om kontrollbehovet. Det gick dock inte att belägga att medvetet undertryckande av fördomar som det syns i den skalan påverkar de mönster av samband vi studerar.

Ytterligare en förklaring till att humanism i denna studie har mer med fördom att göra än normativism kan tänkas ligga i att fördomar är kulturellt betingade, vilket poängteras av Stangor (2000). Allport (1954) förklarar vidare att de överrenskommelser som finns inom en viss kultur och grupp angående andra kulturer och grupper ofta beror på att individerna i en och samma grupp har en liknande kontakt med andra grupper. Då försökspersonerna var i en relativt ung ålder så kan det kanske ligga en förklaring i att de ännu inte har en tillräckligt stor kulturell- och social erfarenhet. Kanske har försökspersonerna inte stått på egna ben utan helt förlitat sig till den egna kulturen och gruppens normer, attityder och fördomar? Vi tänkte att pojkarna, som ligger högre på humanism kan vara mer omogna i den undersökta åldern, och tittade därför på sambanden för humanism med kön utpartialiserat, men det gav inga nya resultat.

En sida av detta är att det är svårt att dra en enkel slutsats till varför humanism var lika eller mer kopplat till fördom än normativism. Dessa interpersonella affektivt grundade personlighetsdimensioner som föreföll rimliga att koppla till fördomar visade sig vara mer komplexa än så, då bägge personlighetsdimensionerna på olika sätt tenderar att se andra

individer i termer av högre och lägre grupper med olika värde. Då forskning saknas på området så går det bara spekulera i tänkbara förklaringar.

Sam McFarland (Akrami, Ekehammar, & Araya, 2000) har bedrivit forskning i USA och funnit att det finns tre stora personlighetsdrag som predicerar fördomsfullhet : Social dominans, right-wing authoritarianism och empati. I denna undersökning visar inte right-wing authoritarianism några signifikanta samband med fördom, medan social dominansorientering är positivt relaterat till modern rasism. Sambanden är svagare än i många studier. Det kan vara så att skalan på right-wing authoritarianism, som bland annat gäller upprätthållande av traditionella värderingar har tveksam validitet, eftersom traditionella värderingar är olika i Sverige och USA.

Den tredje frågan i undersökningen gällde om de olika fördomarna är relaterade till varandra. Det visade sig att kvinnlig och manlig homofobi korrelerade signifikant och positivt med varandra samt med klassisk rasism. Detta är i linje med Allports (1954) idéer om att fördomsfulla individer har fördomar på många områden, och att fördomsfullhet är en ganska grundläggande egenskap hos personer.

Den fjärde frågeställningen gällde de implicita testen kategoriIAT och valensIAT. Både visar på extremt kraftfull omedveten fördomsfullhet. Men de explicita fördomsskalorna korrelerar inte signifikant med de implicita testen. Som nämnts i inledningen är detta ett resultat som ofta har kommit fram i undersökningar. Man har funnit att båda typerna av test förutsäger beteende, men olika typer av beteende. Explicita test förutsäger medvetet kontrollerade beteenden, medan implicita test förutsäger aspekter av beteende som personen inte själv är medveten om (Fazio & Olson, 2002).

Sammanfattningsvis visar föreliggande studie på några aspekter som bör lyftas fram. En problematisk sida av denna studie är att det är svårt att dra enkla slutsats till varför humanisterna var mer fördomsfulla än normativisterna. Denna interpersonella affektivt grundade personlighetsdimension som föreföll rimlig att koppla till fördomar visade sig vara mer komplex än så, då bägge personlighetsdimensionerna på olika sätt tenderar att se andra individer i termer av högre och lägre grupper med olika värde. Då forskning saknas på området så går det bara spekulera i tänkbara förklaringar. Social dominans och right-wing authoritarianism var ganska dåliga som prediktorer för fördomsfullhet i denna undersökning. Social dominans var bättre, right-wing authoritarianism har tveksam validitet i Sverige. Allports (1954) tankar om att fördomsfullhet tenderar att vara generell bekräftades ganska väl av de medvetna måtten i

undersökningen. Det som framkom i de explicita testen framkom inte i de implicita men försökspersonerna visade sig vara mycket fördomsfulla då det gällde att kategorisera utländsk med negativt eller svenskt med positivt.

Det vore önskvärt i fortsatt forskning inom området att vidare undersöka olika personlighetsdimensioner i relation till fördomsfullhet, inte minst med Tomkins (1964; hemsidan för Tomkins www.behavior.net/orgs/ssti/) polaritetsteori. Det vore även intressant att vidare undersöka normativisters och humanisters olika egenskaper. Men även att utvidga Greenwalds (1998) IAT-metod för associationer mellan skilda objekt.

Referenslista

- Akrami, N., Ekehammar, B. & Araya, T. (2000). Classical and modern racial prejudice: a study attitudes towards immigrants in Sweden. *European Journal of Social Psychology*. 30 (521-532)
- Allport, G.W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, MA: Perseus Book Publishers.
- Bargh, J.A., Chaiken, S., Govender, R., & Pratto, F. (1992). The generality of the automatic attitude, activation effect. *Journal of Personality and Social Psychology*. 62, (893-912).
- Cotten-Huston, A.L., & Waite, B.M. (2000). Anti-homosexual attitudes in college students: Predictor and classroom inventions. *Journal of Homosexuality*. 3, (117-133).
- De st. Aubin, E. (1996) Personal ideology polarity: Its emotional foundation and its manifestation in individual value systems, religiosity, political orientation, and assumptions concerning human nature. *Journal of Personality and Psychology*. 71. (152-165).
- Devine, P.G. (1989). Stereotypes and prejudice: Their automatic and controlled components. *Journal of personality and Social Psychology*. 56, (5-18).
- Dunton, B.C. & Fazio, R.H. (1997). An individual difference measure of motivation to control prejudice reactions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 23. (316-326).
- Fazio, R.H., & Olson, M.A. (2002). Implicit measures in social cognition research: their meaning and use. *Annual Review of Psychology*. 31 (1-47).
- Greenwald, A.G., & Banaji, M.R. (1995). Implicit social cognition: Attitudes, self-esteem, and stereotypes. *Psychological Review*. 102, (4-27).
- Greenwald, A.G., Banaji, M.R., Rudman, L.A., Farnham, S.D., Nosek, B.A., & Rosier, M. (1998). Prologue to a unified theory of attitudes, stereotypes, and self-concept. In J.P. Forgas (Ed), *Feeling and thinking: the role of affect in social cognition and behavior*. (pp. 308-330) New York: Cambridge University Press
- Greenwald, A. G., McGhee, D.E., & Schwartz, J.K.L. (1998). Measuring individual differences in implicit cognition: The implicit association test. *Journal of Personality and*

- Social Psychology*. 74. (1464-1480).
- Greenwald, A.G. (2003). *Unified Theory*. (online) available on <http://faculty.washington.edu/agg/>
- Hamilton, D.L., & Gifford, R.K. (1976). Illusory correlation in interpersonal perception: A cognitive basis of stereotypic judgements. *Journal of Experimental Social Psychology*. 12, (pp. 392-407). New York; Academic Press.
- Havensköld, L., Risholm, A., & Mothander, P. (1997). *Utvecklingspsykologi, psykodynamisk teori i nya perspektiv*. Stockholm; Liber AB.
- Herek, G.M. (1997-2000). Sexual prejudice –inderstanding homophobia and heterosexism. (online) available on <http://psychplogy.ucdavis.edu/rainbow/html/homophobia>.
- Kunda, Z. (1999). *Social cognition: Making sense of people*. London: MIT Press.
- Lethin, M., & Tell, A. (2000). Implicita och explicita attityder gentemot homosexuella med hänsyn till köns- och åldersskillnader. C-uppsats, Institutionen för psykologi: Lunds Universitet.
- Maas, A., Castelli, L. & Arcuri, L. (2000). Measuring prejudice: Implicit versus explicit techniques. In Y.Bledire & G. Brown (Eds.) *Social Identity Processes*. (pp. 96-117). Gateshead: Atheneum Press.
- Nathanson, L. D. (1992). *Shame and pride. affect, sex and the birth of the self*. USA; Norton Paperback.
- Nilsson, A. (1996) Tomkins visioner omstörtande för psykologin. *Psykologtidningen*. 17 (9-12).
- Pleck, J.H., Sonenstein, F.L., & Ku, L.C. (1994). Attitudes towards male roles among adolescent male. A discriminating validity analysis. *Sex Roles*. 30 (pp.481-501).
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L.M., & Malle, B.F. (2000). Social Dominance Orientation: A personal variabel predicting social and political attitudes. C. Stangor (Ed). *Stereotypes and prejudice*. (pp. 259-289), Philadelphia: Psychology Press.
- Sidanius, J., Pratto, F., & Malle, B. (1994). Social dominans orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67. (740-763).
- Stangor, C. (2000). Volume overview. *Stereotypes and Prejudice*. 1-16. Philadelphia: Psychology Press.

- Stangor, C. & Schaller, M. (1996). *Stereotypes as individual and collective prejudice*. Philadelphia: Psychology Press.
- Tomkins, S.S. (1997). *The Tomkins Polarity scale: Recent developments*. (online)
Available on <http://www.behavior.net/orgs/ssti/>
- Tjafel, H., & Forgas, J.P. (1981). Social categorization: Cognitions, values and groups. From *Social cognition*. Academic Press.
- Westerlund, B. (2000). Sylvian S. Tomkins' humanism – normativism dimensions: Swedish results with de St. Aubin's scale. (Abstract). *International Journal of Psychology*, 35 (252-260).

Nummer: _____

Nedan följer ett antal påståenden. Ange för varje påstående vad som stämmer med Din uppfattning genom att utifrån skalan nedan ringa in det alternativ som passar bäst. Det är viktigt att Du svarar så ärligt och öppet Du kan. Det finns inga svar som är rätt eller fel. Dina svar kommer att behandlas anonymt.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls

Instämmer helt

Jag är ( ) man ( ) kvinna

Ålder _____

a) Jag är född i _____

b) Min mor är född i _____

c) Min far är född i _____

Instämmer inte alls

Instämmer helt

1. Upprätthållande av lag och ordning är varje stats viktigaste uppgift.

1   2   3   4   5   6   7

2. Homosexualitet borde förbjudas.

1   2   3   4   5   6   7

3. Vissa grupper av människor är helt enkelt underlägsna andra.

1   2   3   4   5   6   7

4. Att anta att de flesta människor menar väl tar fram det bästa hos andra.

1   2   3   4   5   6   7

5. Homosexualitet är inte naturligt, eftersom det krävs en man och en kvinna för att få barn.

1   2   3   4   5   6   7

6. Det är inget konstigt med homosexuella relationer.

1   2   3   4   5   6   7

7. Föräldrar bör först och främst vara snälla mot sina barn.

1   2   3   4   5   6   7

8. Barn måste bli älskade för att växa upp till bra vuxna.

1   2   3   4   5   6   7

9. Vad barn kräver borde ha liten betydelse för föräldrarna.

1   2   3   4   5   6   7

10. För att uppnå det man vill är det ibland nödvändigt att använda krafttag mot andra grupper.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt**

11. Det är OK om vissa grupper får en bättre chans i livet än andra.

1   2   3   4   5   6   7

12. För att komma fram här i livet är det ibland nödvändigt att trampa på andra.

1   2   3   4   5   6   7

13. När människor har problem skall de klara sig själva och inte vara beroende av andra.

1   2   3   4   5   6   7

14. Konkurrens tar fram det bästa hos människor.

1   2   3   4   5   6   7

15. I ett modernt samhälle borde inte homosexuella vara ett problem.

1   2   3   4   5   6   7

16. Precis som hos andra arter är homosexualitet ett naturligt uttryck för sexualitet hos människor.

1   2   3   4   5   6   7

17. Homosexualitet är lika naturligt som heterosexualitet.

1   2   3   4   5   6   7

18. Den viktigaste egenskapen hos vänner är att de är värdiga vår beundran och respekt.

1   2   3   4   5   6   7

19. Det viktigaste i världen är att känna och vara sig själv.

1   2   3   4   5   6   7

20. Huvudsyftet med utbildning bör vara att göra det möjligt för unga att upptäcka saker och få nya erfarenheter.

1   2   3   4   5   6   7

21. Ungdomsbrottslighet är bara en återspeglning av det grundläggande onda hos människor. Det har alltid existerat och kommer alltid att göra det.

1   2   3   4   5   6   7

22. När man står öga mot öga med döden lär man sig hur oviktig man egentligen är.

1   2   3   4   5   6   7

23. Om somliga grupper höll sig på sin plats skulle vi ha färre problem.

1   2   3   4   5   6   7

24. Det är nog bra att vissa grupper är överordnade och andra är underordnade.

1   2   3   4   5   6   7

25. Det viktigaste med vetenskap är att vara korrekt och göra så få fel som möjligt.

1   2   3   4   5   6   7

26. Stora prestationer kräver först och främst livlig fantasi.

1   2   3   4   5   6   7

27. Om människor verkligen var ärliga mot varandra skulle det finnas mer avsky och fiendskap i världen.

1   2   3   4   5   6   7

28. Det fina med teorier är att de gjort det möjligt att uppfinna saker som annars inte skulle existera.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt****29. Fantasi leder människor in i självbedrägeri och villfarelse.**

1   2   3   4   5   6   7

30. Homosexualitet är en synd.

1   2   3   4   5   6   7

31. Homosexualitet är ett samhällsproblem.

1   2   3   4   5   6   7

32. Homosexualitet är en annan livsstil och borde inte fördömas.

1   2   3   4   5   6   7

33. Underlägsna grupper ska hålla sig på sin plats.

1   2   3   4   5   6   7

34. Ibland måste men hålla visa grupper sin plats.

1   2   3   4   5   6   7

35. Tänkandet ligger bakom alla upptäckter och uppfinningar.

1   2   3   4   5   6   7

36. Att observera världen noggrant gör det möjligt för människan att skilja fantasi ifrån verklighet.

1   2   3   4   5   6   7

37. Rädsla kan få även den modigaste personen att darra. Vi skall inte fördöma misslyckande pga. nervositet.

1   2   3   4   5   6   7

38. Människor kan bara förändras genom att bli förödmjukade.

1   2   3   4   5   6   7

39. Att vara homosexuell är bara ett annat sätt att bejaka sin sexualitet och borde därför accepteras.

1   2   3   4   5   6   7

40. Det skulle vara bra om alla grupper var jämlika.

1   2   3   4   5   6   7

41. Ingen har rätt att hota eller att straffa en annan människa.

1   2   3   4   5   6   7

42. Människor är i grunden onda.

1   2   3   4   5   6   7

43. De som felar bör förlåtas.

1   2   3   4   5   6   7

44. Ilska bör riktas mot mänsklighetens förtryckare.

1   2   3   4   5   6   7

45. Förtrolighet gör människan mer kärleksfull.

1   2   3   4   5   6   7

46. Man kan inte förstå en annan människa förrän man har distanserat sig från henne.

1   2   3   4   5   6   7

47. Förnuftet är den viktigaste vägen till stora upptäckter.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt****48. Det är inget konstigt att två kvinnor älskar varandra.**

1   2   3   4   5   6   7

49. En homosexuell relation mellan två kvinnor är helt enkelt inte rätt.

1   2   3   4   5   6   7

50. Jämlikhet mellan olika grupper måste vara vårt ideal.

1   2   3   4   5   6   7

51. Alla grupper ska ges en lika chans i livet.

1   2   3   4   5   6   7

52. Föränderligheten människans känslor är en svaghet.

1   2   3   4   5   6   7

53. Människor borde alltid älskas, eftersom de vill och behöver bli älskade.

1   2   3   4   5   6   7

54. Det finns saker i världen som är bra för människor och som tillfredställer dem på olika sätt. Detta gör världen till en spännande plats och berikar människors liv.

1   2   3   4   5   6   7

55. Homosexuella kvinnor passar inte in i vårt samhälle.

1   2   3   4   5   6   7

56. Homosexuella kvinnor är perversa.

1   2   3   4   5   6   7

57. Vi skulle ha färre problem om vi behandlade alla människor mer jämlikt.

1   2   3   4   5   6   7

58. Barn bör ses och inte höras.

1   2   3   4   5   6   7

59. För att kunna leva ett bra liv måste man handla som en god människa, dvs. ta hänsyn till morallagar.

1   2   3   4   5   6   7

60. Mystiska erfarenheter kan vara en källa till insikt i verklighetens natur.

1   2   3   4   5   6   7

61. Man måste alltid vara öppen för sina egna känslor, hur främmande de än verkar.

1   2   3   4   5   6   7

62. Jag har inget emot homosexuella kvinnor.

1   2   3   4   5   6   7

63. Jag skulle kunna tänka mig att ha en lesbisk vän.

1   2   3   4   5   6   7

64. Kvinnlig homosexualitet är skamligt.

1   2   3   4   5   6   7

65. Vi bör sträva för att uppnå så mycket ekonomisk jämlikhet så möjligt.

1   2   3   4   5   6   7

66. Ingen grupp borde få dominera samhället.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt**

67. Att handla impulsivt är att handla omoget.

1   2   3   4   5   6   7

68. Människor borde alltid behandlas med respekt.

1   2   3   4   5   6   7

69. Det finns ingen säkrare väg till vansinne än att endast lita på sina känslor, särskilt de som är främmande för en själv.

1   2   3   4   5   6   7

70. Människan skapar sin egen tillvaro.

1   2   3   4   5   6   7

71. Att främja folkets välfärd är statens viktigaste funktion.

1   2   3   4   5   6   7

72. Att anta att de flesta människor menar väl ger ofta upphov till problem.

1   2   3   4   5   6   7

73. Föräldrar bör först och främst vara hårda mot sina barn.

1   2   3   4   5   6   7

74. Man måste lära barn att uppföra sig, så att de kan växa upp till bra vuxna.

1   2   3   4   5   6   7

75. Vad barn kräver bör föräldrarna ta på allvar och försöka tillgodose.

1   2   3   4   5   6   7

76. När människor har problem behöver de hjälp och bör hjälpas.

1   2   3   4   5   6   7

77. Konkurrens tar fram det bästa hos människor.

1   2   3   4   5   6   7

78. Den viktigaste egenskapen hos vänner är att de är vänliga och tillmötesgående

1   2   3   4   5   6   7

79. Den viktigaste saken i världen är att försöka leva upp till de högsta kraven.

1   2   3   4   5   6   7

80. Det huvudsakliga syftet med utbildning skall vara att lära de unga tidig kunskap.

1   2   3   4   5   6   7

81. Ungdomsbrottslighet beror på faktorer som vi inte förstår. När vi förstår dem kommer vi kunna hindra denna brottslighet i framtiden.

1   2   3   4   5   6   7

82. Kärlek mellan två kvinnor är inget skamligt eller fult.

1   2   3   4   5   6   7

83. När man står öga mot öga med döden inser man vem man verkligen är och hur mycket man älskar livet.

1   2   3   4   5   6   7

84. Det viktigaste i vetenskapen är att ge sig ut i det okända, vare sig det är rätt eller fel.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt**

85. Stora prestationer kräver först och främst sträng själv disciplin.

1   2   3   4   5   6   7

86. Om människor verkligen var ärliga mot varandra skulle det finnas mycket mer sympati och vänskap i världen.

1   2   3   4   5   6   7

87. Problemet med att använda teorier är att de leder människor bort från faktaoch ersätter sanningen med åsikter.

1   2   3   4   5   6   7

88. Fantasi befriar människor från de tråkiga rutinerna i livet.

1   2   3   4   5   6   7

89. Tänkandet håller människan på rätt spår.

1   2   3   4   5   6   7

90. Det har gjorts tillräckligt med insatser för arbetslösa invandrare.

1   2   3   4   5   6   7

91. Rasistiska grupper utgör inte längre ett hot mot invandrare.

1   2   3   4   5   6   7

92. Invandrare får för liten plats i media.

1   2   3   4   5   6   7

93. Invandrare börjar bli för krävande i sina anspråk på lika rättigheter.

1   2   3   4   5   6   7

94. Det är viktigt att satsa pengar på hemspråksundervisning för invandrare.

1   2   3   4   5   6   7

95. Särskilda åtgärder bör vidtagas för att få in fler invandrare på arbetsmarknaden.

1   2   3   4   5   6   7

96. Att iaktta världen noggrant ger människan nya erfarenheter och ständig spänning.

1   2   3   4   5   6   7

97. Feghet är avskyvärt och en feg soldat bör straffas hårt.

1   2   3   4   5   6   7

98. Det är bra med ett mångkulturellt Sverige.

1   2   3   4   5   6   7

99. Jag tycker att flyktingförläggningar skall placeras långt ute på landsbygden.

1   2   3   4   5   6   7

100. Invandrare håller dålig ordning i sina hem.

1   2   3   4   5   6   7

101. Vårt samhälle har inte plats för lesbiska kvinnor.

1   2   3   4   5   6   7

102. När en person tycker synd om sig själv borde han verkligen skämmas.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt**

103. Ingen har rätt att förödmjuka en annan människa.

1   2   3   4   5   6   7

104. En del människor svarar bara på bestraffningar eller hot om bestraffningar.

1   2   3   4   5   6   7

105. Människor är innerst inne goda.

1   2   3   4   5   6   7

106. Invandrare har dålig personlig hygien.

1   2   3   4   5   6   7

107. Invandrare är i allmänhet ärliga.

1   2   3   4   5   6   7

108. Invandrare har hög moral.

1   2   3   4   5   6   7

109. Invandrare är i allmänhet inte så begåvade.

1   2   3   4   5   6   7

110. De som felar bör tillrättavisas.

1   2   3   4   5   6   7

111. Ilska skall riktas mot revolutionärer som inte rättar sig efter lag och ordning.

1   2   3   4   5   6   7

112. Tillförlit förder förakt.

1   2   3   4   5   6   7

113. Man kan inte förstå en person om man inte har haft känslor och stått personen nära.

1   2   3   4   5   6   7

114. Förnuftet måste ständigt kontrolleras och rättas av verkligheten och kallad fakta.

1   2   3   4   5   6   7

115. Föränderligheten hos människors känslor gör livet mer intressant.

1   2   3   4   5   6   7

116. Jag är positiv till integrering mellan svenskar och invandrare.

1   2   3   4   5   6   7

117. Invandrare är negativa till kvinnor.

1   2   3   4   5   6   7

118. I dagens samhälle är det viktigt att man inte på något sätt uppfattas som fördomsfull.

1   2   3   4   5   6   7

119. Det är inget konstigt att två män älskar varandra.

1   2   3   4   5   6   7

120. En homosexuell relation mellan män är helt enkelt inte rätt.

1   2   3   4   5   6   7

121. Människor bör endast älskas om de förtjänat kärlek.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt**

122. Det finns många saker som lockar människor. Några av dem är bra, andra är dåliga och vissa är mycket fördärvande för människan.

1   2   3   4   5   6   7

123. Barn är fullständigt förtjusande.

1   2   3   4   5   6   7

124. Jag uttrycker alltid det jag tycker och känner oavsett hur kontroversiellt det kan vara.

1   2   3   4   5   6   7

125. Jag blir arg på mig själv när jag har tankar eller känslor som kan betraktas som fördomsfulla.

1   2   3   4   5   6   7

126. Om jag deltog i en gruppdiskussion och en person med invandrabakgrund uttryckte en åsikt som jag inte höll med om skulle jag tveka inför att uttrycka min egen uppfattning.

1   2   3   4   5   6   7

127. För att leva ett bra liv måste man göra sig själv och andra nöjda.

1   2   3   4   5   6   7

128. Så kallade mystiska erfarenheter har ofta varit källa till inbillning.

1   2   3   4   5   6   7

129. Homosexuella män passar inte in i vårt samhälle.

1   2   3   4   5   6   7

130. Det är viktigt för mig att andra människor inte uppfattar mig som fördomsfull.

1   2   3   4   5   6   7

131. Jag tycker att det är viktigt att man uppträder i enlighet med samhällets normer.

1   2   3   4   5   6   7

132. Jag anser att det är viktigare att säga sin mening än att oroa sig för att såra andra.

1   2   3   4   5   6   7

133. Det är aldrig acceptabelt att uttrycka sina fördomar.

1   2   3   4   5   6   7

134. Jag får skulkänslor när jag har negativa tankar om eller känslor inför en invandrare.

1   2   3   4   5   6   7

135. När jag pratar med en invandrare är det viktigt för mig att han/hon inte tror att jag är fördomsfull.

1   2   3   4   5   6   7

136. Jag blir mycket bekymrad om jag tror att jag kan ha förolämpat någon, så jag är alltid noga med att ta hänsyn till andra människors känslor.

1   2   3   4   5   6   7

137. Om jag har en fördomsfull tanke eller känsla så behåller jag den för mig själv.

1   2   3   4   5   6   7

138. Om man skall kunna behålla sitt sunda förnuft måste man skydda sig mot främmande känslor.

1   2   3   4   5   6   7

139. Pensionärer har ofta fördomar om dagens ungdom.

1   2   3   4   5   6   7

Instämmer inte alls**Instämmer helt**

140. Om de äldre skulle vårdas av sina anhöriga skulle de bli en börda för familjelivet.

1   2   3   4   5   6   7

141. Jag skulle aldrig skämta om sådant som skulle kunna uppfattas som olämpligt av andra.

1   2   3   4   5   6   7

142. Jag är inte rädd för att uttrycka min åsikt inför andra, även när jag vet att de inte håller med.

1   2   3   4   5   6   7

143. Om någon som gör mig illa till mods sätter sig bredvid mig på bussen så skulle jag inte tveka att byta plats.

1   2   3   4   5   6   7

144. Människor bör endast behandlas med respekt när hon förtjänar det.

1   2   3   4   5   6   7

145. Det finns en unik väg till verklighet genom känslorna, även när dessa verkar främmande.

1   2   3   4   5   6   7

146. Människan styrs av sin omgivning.

1   2   3   4   5   6   7

147. Föräldrar bör först och främst vara snälla mot sina barn.

1   2   3   4   5   6   7

148. När en person tycker synd om sig själv, behöver han egentligen mer sympati ifrån andra.

1   2   3   4   5   6   7

149. Några människor kan bara förändras genom att bli förödmjukade.

1   2   3   4   5   6   7

150. Det är lätt att förstå invandrares krav på lika rättigheter.

1   2   3   4   5   6   7

151. Homosexuella män är perversa.

1   2   3   4   5   6   7

152. Jag har inget emot homosexuella män.

1   2   3   4   5   6   7

153. Att handla impulsivt i mellan åt gör livet mer intressant.

1   2   3   4   5   6   7

154. Jag skulle kunna tänka mig att ha en vän som är gay.

1   2   3   4   5   6   7

155. Manlig homosexualitet är skamligt.

1   2   3   4   5   6   7

156. Kärlek mellan två män är inget samligt eller fult.

1   2   3   4   5   6   7

157. Vårt samhälle har inte plats för homosexuella män.

1   2   3   4   5   6   7

Tompkins

1,4,7,8,9,13,14,18,19,20,21,22,25,26,27,28,29,35,36,37,41,42,43,44,45,46,47,52,53,54,58,59,60,61,62,67,68,69,
70,71,72,73,74,74,75,76,77,78,79,80,81,83,84,85,86,87,88,89,96,97,102,103,104,105,110,111,112,113,114,115,
121,122,123,127,128,138,144,145,146,147,148,149,153

Fazio & Dunton

118,124,125,126,130,131,132,133,134,135,136,137,141,142,143

Dina Bern

3,10,11,12,23,24,33,34,40,50,51,57,65,66,90,91,92,93,94,95,98,99,100,106,107,108,109,116,117,150

(nr 50 tom. 117 reversed coded, higher points negative, lower points positive.)

Sexism

2,5,6,15,16,17,30,31,32,39 (allmän homofobi)

6,15,16,17,32,39 (Reversed coded, higher points negative, lower points positive)

48,49,55,56,62,63,64,82,101 (kvinnor)

119,120,129,139,140,151,152,154,155,156,157 (män)

